

Az I. sz. Gyermekgyógyászati Klinikán

Most tíz esztendeje annak, hogy a Budapesti Orvostudományi Egyetem önállóvá szerveződött. Fontos jubileum, jelentős állomás ez. A felszabadulás óta eltelt több mint másfél évtizedes fejlődésének eredményeként, ma egyike Európa legnagyobb hírű egyetemeinek. Méltó keretek között ünnepeltük a nyilvános ünnepi tanácsülésen.

Emlékezzünk meg tanszékünk, az I. sz. Gyermekklinika tízéves munkájáról és eredményeiről.

Gyógyászati munkánk fejlődését

egyetlen egy de sokatmondó szám illusztrálja itt: tíz év alatt a klinikára felvett közel 45 000 betegre vonatkoztatott halálozás ma 1,63 százalék tehát egyharmada a tíz évvel ezelőttinek. — Hogy mit jelentenek ezek az eredmények egy olyan zsúfolt, nagyforgalmú gyermekklinikán, melyre mind Budapestről, mind pedig az ország területéről a legválságosabb helyzetben levő súlyosabbnál, súlyosabb heveny — másrészt a bonyolult és legnehezebben megoldható krónikus állapotokban szenvedő csecsemők és gyermekek kerülnek felvételre — nem kell bővebben magyaráznunk. Emlékeztetünk kell azonban arra, ami e számok mögött van.

Vezető professzorunk több évtizedes tudományos munkássága az addig meg nem oldott, s az azóta is legtöbb problémát jelentő betegségek, betegségek állapotok megoldására irányult.

Nem véletlen tehát, hogy orvosi iskolája, a Gegesi Kiss iskola tanítása alapján ez a klinika éppen a heveny katasztrófa állapotokban szenvedő gyermekek halálának és a krónikus kórképek megoldásában, e két klinikai-orvosi és országos egészségügyi szempontból egyaránt oly fontos területen tett jelentős előrehaladást. Az aktív korai kezelés, a szövődemények megelőzése, a gyakorlat, az élet által feladott kérdések elmélyült tudományos kutatása és az így elért eredményeink alkalmazása a betegágnál fejezi ki iskolánk szellemét a gyógyító munkában és az a szenvedély, mellyel a klinika minden tudását és energiáját mozgósítja egy-egy végső, szinte látszólag már a halál stádiumában levő csecsemő vagy gyermek mindenáron való életbentartása, megmentése, illetve a megoldhatatlannak látszó subacut vagy chronicus kórállapotok diagnosztikai megfigyélése és annak megoldása, gyógyítása érdekében. 10 év alatt klinikánkon 150 000 ambulans beteg fordult meg. Csecsemő- és gyermekambulanciánk munkáját ma már 14 fajta speciális rendelésünk, munkája támogatja, egészíti ki, melyek

egy részét 10 év alatt szerveztük meg, illetve indítottuk be

A 14 féle speciális szakrendelés

szinte minden oldalát, ágát magában foglalja a gyermekgyógyászatnak és gyermekszakrendeléseink nem kis része egyetlen, illetve első volt az országban. Bekapcsolódtunk a területi betegrendelés munkájába.

Nem egy új osztályt létesítettünk 10 év alatt; így a vesemegbetegedések, vérképzőszervi megbetegedések, allergia kórképek osztályát vagy részlegét. Belső építkezésekkel, átszervezésekkel új munkarészeleket létesítettünk és korszerűsítettünk. 1956 után új skarlát-osztálylyal, hepatitis osztálylyal és izotop laboratórium részleggel bővült klinikánk. Korszerűsítettük az ambulanciát, újjáépítettük a szívosztályt és hibernatio-osztályt, új pszichológiai traktust építettünk és szereltünk fel, korszerűsítettük az ortopédrendelő helyiségeit, új modern Rtg. traktust építettünk ki és szereltünk fel. Az elmúlt 10 év alatt új helyiségekkel bővült a klinikai nagy laboratórium, külön kutató laboratórium létesült és szereltetett fel, új bakteriológiai, mycológiai és parazitológiai laboratórium, valamint kísérleti állatház épült. A múzeumot korszerű könyvtárrá alakítottuk át. Klinikai gyógyszerár, kislaboratórium, kórlaptároló, adjunktusi traktus, gondnokhelyiség létesült, újjáalakítottuk a felvételi traktust. Azok a műszerek, korszerű speciális felszerelések, melyekkel klinikánk 10 év alatt gazdagodott (korszerű cardiológiai-EKG készüléket, Rtg. apparátusok-tomograf, electroencephalograph, diaferométer, altatókészkülékek), lehetővé tették, hogy új módszereket, új eljárásokat honosítsunk meg a klinikán (korszerű anaesthis, kémiai és fizikális hűtés, speciális cardiológiai, anyagcsere-vizsgálatok). Laboratóriumaink több millió forint értékű kiegészítő felszerelési tárgyal, műszerei, eszközei diagnosztikai eljárásaink széleskörű bővítéséhez és korszerűsítéséhez vezettek.

Míg 1951-ben évi egyetemi hitelkeretünk 722 000 Ft volt, ez ma 10 év után nem kevesebb, mint 2 és 3/4 millió Ft-ot tesz ki.

A klinika tudományos kutatómunkásságának

főbb területei egyrészt megfelelnek a klinika tradícióinak, Gegesi Kiss professzor alapvető orvostudományi munkásságának, egyben a magyar tudománypolitikát irányító legfelsőbb

szerveink tudományos tervei irányvonalának. Bizonyítja ezt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia mind hatható-sabban segítette és segíti munkánkat. Az, hogy tudományos jellegű beruházásainkat az Akadémia segítségével oldottuk meg, hogy mind koncentráltabban élvezzük az akadémia célhiteit és személyi jellegű támogatását: nemcsak anyagi, de erkölcsi megbecsülését is jelenti elért eredményeinknek. 10 éven át évente 10—15, majd 18 tudományos téma művelése élvezett akadémiai, Egészségügyi Tudományos Tanácsi és második éve most már egyetemi célhiteit támogatást. Ma már ez a támogatás az évi 200 000 Ft-t éri el és volt év, melyben a beruházási volumen az 1 millió Ft-t meghaladta. Eredményeink mind a hazai, mind pedig a nemzetközi tudományos életben elismerést és széles tudományos visszhangot váltottak ki.

A csecsemő és gyermekkori szív és vérkeringési betegségek,

a gyermekkori cukorbetegség, az ember személyiségének fejlődése a csecsemő és gyermekkori,

a csecsemőkori sorvadás, a hypothermia és hibernatio,

a csecsemőkori vitaminológia kérdései legszélesebb, legfőbb témakörök mellett 10 éven át folyamatosan foglalkoztatták kutatóinkat röntgenológiai kérdések, bakteriológiai kérdések, a gyermekkori tuberculosos, endokrin megbetegedések,

a szénhidrát és ásványi só anyagcsere,

a mellékpajzsmirigy eredetű kórképek,

a vesemegbetegedések kérdései.

Az újszülött és csecsemőkori

fiziológiájának, patológiájának, a gyermek fiziológiai fejlődésének összefüggései, a vérképzőrendszeri megbetegedések, allergiás kórképek, a határterületekkel közösen feldolgozásra került problémák — a felsorolás nem teljes —, melyek köré részletkutatásaink csoportosultak.

Elsősorban Gegesi Kiss professzor tudományos — több nagyerjedelmű részben magyar, részben idegen nyelven megjelent, monográfiában is lefektetett — eredményeire lehetünk büszkék, valamint közvetlen munkatársai, illetve a klinika élenjáró kutatóinak eredményeire. De hogy mennyire széles körben vesznek részt kutatóink a klinika tudományos tevékenységében, azt illusztrálja az is, hogy 10 év alatt nem kevesebb mint közel 20 magyar és idegnyelvű könyvben, monográfiában, illetve könyv-

fejezetben és közel 600 hazai és külföldi szakfolyóiratban megjelent tudományos értekezésben fektettük le elért eredményeinket, valamint 620 előadásban. Gegesi Kiss Pál professzor a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd rendes tagja lett és az akadémia legfelsőbb irányításában dolgozik, mint annak elnökségi tagja, Véghegyi Péter a tudományok doktora, néhai Koos Aurél és Szutrély Gyula, György Ede, Volnay Béla, Barta Lajos, Gefferth Károly, Kassai Stefánia és Gerlóczy Ferenc az orvostudományok kandidátusa fokozatot érték el. Több kutatónk elkészítette, illetve készíti doktori, kandidátusi dissertációját.

Az elmúlt években, különösen

1957 óta igen örvendetesen élénkült meg személyes tudományos kapcsolataink, tapasztalatszeréink, 36-an vettek részt külföldi kongresszusokon, voltak külföldi tanulmányúton. Hazai és külföldi klinikákon felkérésre számosan tartottak referátumokat.

A tudományos élet irányító munkájában, az akadémiai és ETT bizottságokban, a Magyar Gyermekorvosok Társasága vezetésének munkáiban a klinika az elmúlt 10 évben mindig részt vett, e munkákat segítette. 10 év alatt két új gyermekgyógyászati lap létesült Magyarországon, mindkettő főszerkesztőjét, szerkesztőjét, de nem egy szerkesztőbizottsági tagját klinikánk adta.

Oktatási munkánkat az jellemezte az elmúlt 10 évben, hogy állandóan továbbjavítva, tökéletesítve oktatási rendszerünket, ma már — túlzás nélkül mondhatjuk — előjárunk egyetemünkön e téren. A 10 év alatt ránk bízott közel 2000 medikus olyan gyakorlati kiképzésben részesült, hogy minden 9, majd 6 medikusnak külön oktatója volt, mert a klinikának nem kevesebb, mint 24 oktatója véggezte e munkát szimultán ugyanannyi oktatási csoportban. Elméleti előadásainkra jellemző volt, hogy mind fokozottabban érvényesítettük azt az elvet, hogy a professzori állások mellett egy-egy részletkérdéssel elmélyülten foglalkozó tapasztalt oktató adott elő egy-egy részletkérdésről, vagy fejezetről tantermi óra keretén belül a klinika igazgatójának megbízása alapján.

Tökéletesítettük VI. éves képzésünk módszerét.

Szakorvosképzésünk eredményeire

talán az vethet fényt, ha áttekintjük, hogyan segítette klinikánk az elmúlt 10 évben Budapest és az ország

szakorvosokkal való ellátását. Klinikánkról nem kevesebb mint 54 orvos lépett képzettségének megfelelő vezető, szakorvosi, illetve orvosi munkakörökbe és ezáltal 13 kórházi, 3 rendelőintézeti, tehát összesen 16 főorvosi, 5 kórházi adjunktusi, 7 körzeti gyermekszakorvosi, 23 intézeti és rendelőintézeti szakorvosi és 3 körorvosi állás megfelelő betöltésével segítettük az ország gyermekszakorvosi, illetve orvosi egészségügyi ellátását. Ugyanigy kötelességünknek feladatunknak tartottuk nővéreink képzését, továbbképzését — országos relációban is. Egyrészt a klinikán belül 19 nővért képeztünk osztályvezető nővérré, 6 került egyetemre, 85 nővért adtunk át, és ezek közül 83-at vezető posztra; 5 nővért magasabb szerveknek (Egyetem, Vöröskereszt, főiskolák). 9 nővértünk budapesti és vidéki kórházi osztályvezető nővérek. 4 nővért továbbképző iskolához és 14 nővért bölcsőde-vezetőnek

Orvosi, nővéri, valamint üzemeltetési dolgozóink, alkalmazottaink száma jelentősen emelkedett. Itt említem meg, hogy állandó akadémiai státusban levő dolgozók segítik kutató munkánkat.

Folyamatosan vettek részt

orvosaink, de nővéreink is az orvosi, nővéri továbbképzés munkájában, orvosaink szívesen vállalták felvilágosító, népszerűsítő tudományos előadások tartását és ott voltak, ahol az országban szükség volt szaktudásra. Vidéki városi, járási, falusi területek orvosi, szakorvosi ellátását ha kellett, hónapokon át vállalták járványok leküzdésében a helyszínen segítettek.

Klinikánk eredményeit és széles körben végzett jó munkáját tükrözi az is, hogy ez alatt az idő alatt 22-en részesültek összesen 35 magas, illetve legmagasabb kitüntetésben, közöttük Gegesi Kiss Pál professzor számos más kitüntetésével mellett Kossuth-díjban, de rajta kívül két többszörösen kitüntetett dolgozója van klinikánknak. A Népköztársasági Erdemérem különböző fokozataival három, egy kiváló orvosi, négyen pedig érdemes orvosi kitüntetésben részesültek. Nincs csak az orvosok között találunk különböző állami, párt-, tudományos és társadalmi kitüntetés viselőket, de több nővér és dolgozó lett az egészségügy kiváló dolgozója és más elismerés birtokosa.

Végül jövő terveinkről, feladatainkról, célkitűzéseinkről kell szólni.

A gyógyítás terén újabb perspektívát nyújt számunkra, hogy mához 2, illetve 3 évre bővítési és rekonstrukciós,

25 millió forint költséget kitevő építkezéssel új korszerű klinikai főépületben dolgozhatunk és lényegesen jobb feltételek mellett végezhetjük gyógyító munkánkat.

A jövőre vonatkozó tudományos terveinket felvázoltuk és általuk bekapcsolódtunk az ország 15 éves távlati tudományos tervmunkáiba.

Embryopathiák, Morbus haemolyticus neonatorum, Febris rheumatica, Neuroendokrin rendszer összefüggései. Diabetes, csecsemőkori sorvadás, sokk-kérdés problématicája, megoldása, Váratlan és hirtelen halál problémája, Gyermekkori bűnözés kutatásai szerepelnek jövő terveink között

Legfőbb feladatunk az oktató

és nevelőmunka továbbfejlesztése. Szakorvosi képzésünkben legnagyobb, sőt a tulajdonképpeni beteggyógyítással egyenértékű súlyt kívánunk biztosítani a betegséget megelőző, megóvó és ún. rehabilitációs orvosi tevékenység tanításának. Az orvosi tevékenységnek mai társadalmunkban kibővült és egységes egészben egymásba kapcsolódó, e négyes tevékenység elvégzéséhez szükséges szakmai ismeretekkel felvértezett és általános szellemi, tehát ideológiai, általános kulturális szempontból fejlett orvosokat kell kibocsátanunk az életbe.

Olyan orvosokat, akik minden energiájukkal a közösség, a magyar nép további felemelkedéséért, egészségügyi jólétéért szenvedélyesen küzdeni tud és akaró orvosai lesznek a jövőnek. A jövő évek, évtizedek orvosait neveljük most, akik az igazi, emberhez méltó igazságos jövő, a már felépült szocializmus korában fognak tevékenykedni, sőt megéri a kommunizmus világának építését is. Világosan és félreérthetetlenül mondta Kádár János elvtárs, az MSZMP első titkára, hogy — midőn néhány nappal ezelőt meglatogatta egyetemünket. — a feladat; a népi rendez hű orvosokat neveljenek az egyetem oktatói. Nem párttagokról van itt szó, de arról igen, hogy a hazafiságtól és ami evvel egyértelmű, az internacionalizmus eszméitől áthatott — a haza, a nép érdekét mindenek fölé helyező orvosokat neveljünk.

Oktatóink sokat változtak,

fejlődtek az elmúlt évek alatt. Gondolkodásuk, magatartásuk komoly fejlődésen ment át. Ezt a fejlődést kell megerősítenünk és meggyorsítanunk.

Ehhez kívánunk egészséget, sok eredményt, sikert és egyéni életükben sok örömet és boldog megelégedettséget dolgozóinknak.

(Tanszéki referátum.)